

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Først et par bidrag til folkeoplysningen.

Det er ikke 14.000 afviste, vi står med. Det er ca. 12.000, og det kan jo lyde som et stort tal, især hvis man forestiller sig, at de 12.000 hænger rundt omkring på gadehjørnerne og ikke ved, hvad de skal tage sig til, men det er jo ikke tilfældet. De 12.000 er under uddannelse eller i arbejde, og kun en meget lille del af dem er arbejdsløse.

Jeg synes også, det må være tilladt at gøre opmærksom på, at hvor vi i Danmark optager 3 ud af 4, optager man i Sverige kun 1 ud af 3. Det siger jeg for at mane til eftertanke hos dem, som har så travlt med at sige, at disse afvisninger bidrager til arbejdsløsheden og den generelle fortvivelse. Jeg ved ikke, om der er så meget arbejdsløshed i Sverige, og jeg skulle hilse fra den svenske regering og sige, at når man i Sverige har en meget skrap adgangsbegrænsning, så er det af hensyn til beskæftigelsen, så er det for at undgå arbejdsløshed, og det er man jo altså bedre til i Sverige end i Danmark.

Det var bare et par indledende bemærkninger, som skulle bidrage til at få denne sag ned på jorden.

Af de 12.000 afviste er det sådan, at antagelig ca. halvdelen kun ønsker en meget speciel uddannelse. Denne uddannelse søger de år efter år. De har ikke lyst til at søge noget andet, fordi de antagelig har et udmærket job eller en uddannelsesplads, og de foretrækker at fortsætte i deres nuværende situation, hvis de ikke lige kan få den plads, de helst vil have.

Denne gruppe af afviste er meget svær at gøre tilfreds – jeg ved næsten ikke, hvordan man kan gøre det.

Af hensyn til de midaldrende – og dertil vil jeg regne ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 5 – vil jeg minde om, at der i hans ungdom under den højt besungne frie adgang kun var fri adgang til to uddannelsesinstitutioner her i Danmark, nemlig Københavns Universitet og Århus Universitet. Alle andre steder var der adgangsbegrænsning som en selvfølge. Der blev endda afvist flere dengang, end der bliver afvist nu. Og det på trods af, at det dengang kun var en lille del af befolkningen, som overhovedet havde mulighed for

at søge. For i forslagsstillerens barndom var det jo kun 5 pct. af befolkningen, der tog en adgangsgivende eksamen, nu er det 50 pct.

Så lad os slippe for den snak om, hvor godt det var dengang, der var fri adgang. Dengang blev folk afvist ved indgangen til mellemskolen, ved optagelsesprøven efter 5. klasse, og de blev afvist ved indgangen til gymnasiet, bl.a. fordi der jo kun var ganske få gymnasier her i landet og det for mange familier simpelt hen ikke var nogen realistisk mulighed at gå i gymnasiet.

Det var blot nogle betragtninger, som forhåbentlig kunne mane lidt til eftertanke.

Især vil jeg gerne understrege den med Sverige. I Sverige afviser man altså langt, langt flere end i Danmark. Skaber det arbejdsløshed i Sverige? Nej man gør det bl.a. for at undgå arbejdsløshed. Når jeg gentager det, er det, fordi det jo faktisk var grunden til, at den tidligere socialdemokratiske regering indførte adgangsbegrænsning. Jeg synes lige, det skal med, før vi nu tager den store debat og tager lommetørklæderne frem og græder over de mange afviste.

Vel er det et problem. Jeg har aldrig bestridt, at det er et problem, og jeg har aldrig bestridt, at der er nogle uddannelser, hvor også jeg meget gerne ville have penge til nogle flere pladser. Så vel er det et problem. Men der er ikke proportioner i den debat, der nu har kørt, og jeg synes, der er nogle partier, som har redet denne sag – skamredet den – langt ud over, hvad den kan bære, og langt ud over, hvad der er værdigt for et parti, der kalder sig et arbejderparti, og her tænker jeg altså ikke kun på SF, men også på Socialdemokratiet.

Der er en verden uden for seminarier og universiteter, en verden, som bladene, lærerne og folketingsmedlemmerne glemmer. Men kunne vi ikke godt i fællesskab hjælpe hinanden med – selv om vi selv udelukkende kender den verden – så at prøve at gøre især de unge, deres forældre og deres lærere opmærksom på den verden, hvor langt den største del af Danmarks unge traditionelt kommer hen, nemlig de, der tidligere tog realeksamen? Det er en verden, der består af uddannelser, som akademikerhjem ikke kender så meget til, men det betyder ikke, at den ikke er værd at komme ud i. Der er gode lønninger, og der er højere beskæftigelse end blandt mange af de fag, som universiteterne uddanner til – og mange steder også højere lønninger.